

Sisä-Suomen elinvoimakeskus
PL 40
00072 ELINVOIMAKESKUS

Vesilahden kunta
LINDINKUJA 1
37470 VESILAHTI

PÄÄTÖS

Päivämäärä: 13.3.2026
Päätösnumero: 522424
Hankenumero: 355334

Asia

Päätös lain maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027 (1325/2022) mukaisesta hanketuesta.

Elinvoimakeskus myöntää hanketukea jäljempänä mainituin ehdoin.

Viite

Hakemus on tullut vireille: 30.9.2025

Hanke

Hankkeen nimi: Lammasniemen luontoreitistön rakentaminen

Rahasto: Euroopan maaseuturahasto 2023–2027

Toimenpide: Maaseudun toimintaympäristön kehittämisen investoinnit

Toimenpiteen tarkenne: Yleishyödylliset maaseudun toimintaympäristön kehittämisen investoinnit

Hanke on: Paikallinen/Alueellinen

Päätös

ELINVOIMAKESKUKSEN RATKAISU

Tukea myönnetään 142 120,50 euroa (Euroopan unionin osuus + valtion osuus). Hankkeen hyväksytty kokonaisrahoitus on esitetty kohdassa "hankkeen hyväksytty rahoitussuunnitelma".

Myönnetty tuki ja muu julkinen tuki yhteensä on 100,00 prosenttia hankkeen tukikelpoisista kustannuksista.

Myönnetyn tuen määrää (EU+valtio) laskettaessa on huomioitu muu julkinen rahoitus.

Tuki myönnetään vuoden 2026 talousarvion myöntämisvaltuuskiintiöstä momentilta 30.10.64 EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen.

Julkisella tuella tarkoitetaan Euroopan unionin, valtion, kunnan tai muun julkisoikeudellisen yhteisön rahoitusta tai muu etuutta, jonka arvo on rahana määriteltävissä.

Hankkeen julkinen kuvaus

Vesilahden kunnan toteuttaman hankkeen tavoitteena on rakentaa Pyhäjärven rannalla sijaitsevalle Lammasniemen luontoalueelle virkistyskäyttöä tukevat luontopolut ja niiden yhteyteen lintutorni, piilokoju, levähdyspaikat ja muut tarvittavat rakenteet. Lammasniemen alueen tarjoamia ekosysteemipalveluja ja käyttöarvoa saadaan kohdistettua alueen asukkaille ja kaupunkiseudulta saapuville lähimatkaileijoille hankkeessa toteutettavilla rakentamistöillä. Luonnon monimuotoisuuden merkityksen korostaminen toteutetaan noin yhden kilometrin pituisen luontoreitin varrelle

sijoitettavilla informatiivisilla opasteilla, jotka kertovat alueelle ominaisista eliölajeista, luontotyypeistä ja perinnebiotoopista. Osa luontopolusta (noin 350 metriä) rakennetaan esteettömänä tarjoten liikuntarajoitteisille mahdollisuuden kokea monimuotoinen ranta-alue lähietäisyydeltä. Lammasniemen kosteikkoinen ranta-alue on erinomainen paikka tarkkailla lintulajeja ja muita eliöitä, minkä vuoksi esteettömän reitin varrelle rakennettavat lintutorni ja piilokoju edistävät alueen käyttöä ekosysteempipalveluna.

Hanketta tukevana taustatyönä toteutettiin keväällä 2024 visiotyö, jonka teossa järjestettiin työpajoja, joihin osallistui maanomistajia, kuntalaisia, yrittäjiä ja muita sidosryhmiä. Visiotyön keskeisenä tuloksena oli, että paikalliset ja kaupunkiseutu toivoivat Lammasniemen virkistysmahdollisuuksien kehittämistä ja luontoelämysten tarjoamista eri käyttäjäryhmille. Luontoreitistön rakentaminen palvelee lähialueen ihmisiä ja veneilijöitä. Kaupunkiseudun joukkoliikennedyhteyden myötä alueelle pääsee helposti myös naapurikunnista virkistäytymään. Pirkanmaan maakuntakaavassa alue on varattu yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun, minkä takia alueen maankäytössä on turvattava virkistyskäyttöedellytyksien säilyminen ja kehittäminen sekä kiinnitettävä huomiota luonnon monimuotoisuuteen. Lammasniemen luontoalue yhdistyy Anttilanvuoren kuntorataan luoden yhteensä yli 7 kilometriä pitkän ulkoilureitin.

Tämä julkinen kuvaus julkaistaan hankkeesta. Kuvaus sisältää päätöskäsittelyn huomiot.

Päätöksen perustelut

Hankkeen rahoitus hyväksytään muilta osin 30.9.2025 vireille tulleen ja myöhemmin täydennetyn hakemuksen mukaisesti, mutta rahoitettavaksi hyväksytyn kokonaiskustannuksen osalta päätös poikkeaa hakemuksesta.

Rahoitettavaksi kokonaiskustannukseksi hyväksytään 284 241 euroa.

Hanke edistää Suomen CAP27-ohjelman ja Pirkanmaalle vuosille 2023-2027 laaditun alueellisen maaseudun kehittämissuunnitelman tavoitteita.

Hanke sopii ohjelmatoimenpiteeseen Investointihanke - Maaseudun toimintaympäristön kehittämisen investoinnit - Maaseudun toimintaympäristön kehittämisen investoinnit - Yleishyödylliset maaseudun toimintaympäristön kehittämisen investoinnit. Hankkeella nähdään myös ympäristön tilaa parantavaa ulottuvuutta.

Hankkeessa tehtävät ihmisten kulkua ja toimintaa ohjaavat reitistö rakenteet edistävät keskeisellä sijainnilla olevan arvokkaan luontokohteen säilymistä kulumattomana ja puhtaana, tukevat kaikkien kiinnostuneiden mahdollisuutta luonnonläheiseen liikkumiseen ja avaavat mahdollisuuksia luonnon tarkkailuun ja luontotietämyksen lisäämiseen. Välillisenä vaikutuksena hankkeen toivotaan edistävän ihmisten yleistä luonnon arvostusta ja laaja-alaista toimimista luonnon monimuotoisuuden hyväksi.

Elinvoimakituksen rakentamisasiantuntija on tarkastanut kustannusarviolaskennan. Tämän perusteella suunnittelun, rakennuttamisen ja yleiskulujen luokassa esitettyjä kustannuksia on leikattu 65 035 eurolla. Näissä kululajeissa esitettyjen arviokustannusten on katsottu ylittävän tavanomaisen suhteellisen osuuden vastaavien rakentamishankkeiden kokonaiskustannuksista, ja kohdetta ei nähdä siten erityisen vaativaksi suunnittelu- ja rakennuttamiskohteeksi, että esitetty kustannustaso näiltä osin olisi perusteltu.

Hyväksyttävän kustannusarvion leikkaus kohdentuu kuitenkin hankkeen kokonaiskustannusarvioon, eikä päätöksellä aseteta millekään kustannuslajille tarkkaa rajausta. Tukea maksetaan toteutuneiden kustannusten perusteella.

Toteutuneiden kustannusten tukikelpoisuus edellyttää, että hankkeen palvelu- ja materiaalihankinnoissa on toimittu kustannusten kohtuullisuuden varmistamiseksi tämän päätöksen yleisten ja erityisehtojen mukaisesti, mukaan lukien Julkisista hankinnoista annetun lain (1397/2016) säätämät menettelyt.

Kustannusten tukikelpoisuus edellyttää myös, että tuen saaja hankkeen toteutuksessa kaikin osin noudattaa 25.11.2025 annetussa toimenpideluvassa asetettuja ehtoja. Toimenpidelupapäätöksellä luetellut ehdot koskevat useita luonnonsuojelullisia näkökohtia ja mm. rakennushankkeen alku- ja lopputarkastusta.

Tuen saajan tulee EU-osarahoituksen tukiehtoihin kuuluvan, vuoden 2025 keväällä tarkennetun tiedotusvelvoitteen mukaisesti viestinnässään, kuten omilla ja hankkeen www-sivuilla ja käyttämillään sosiaalisen median tileillä tuoda esille hankkeen saamaa EU-rahoitusta.

Päätöksen liitteenä olevassa viestintäohjeessa on linkki tarkempiin ohjeisiin ja materiaalisivustolle, jossa mm. tulostettava julistepohja on saatavilla.

Ohjeita viestintään löytyy myös päätöksen yleisten ehtojen otsikkokohdasta Tiedottaminen.

Päätöksen erityisehdot

Hankkeessa tultaneen tekemään hankintalain (Laki julkisista hankinnoista 1397/2016) mukaiset kynnysarvot ylittäviä hankintoja. Tuen saajan on kynnysarvojen ylityessä huolehdittava hankintalain mukaisesta Hilma-kilpailutuksesta ja sen vaiheiden dokumentoinnista tuen maksuhakua varten. Tuen maksuhaun yhteydessä on esitettävä Hilma-ilmoitus, saadut tarjoukset, tarjousvertailu, valinnan perustelut ja hankintasopimukset. Päätöksen liitteenä on Ruokaviraston (aik. Maaseutuvirasto) ohje hankintalain noudattamisesta maaseurahoitetuksella tuettavissa hankkeissa.

Mikäli hankkeessa tulee tehtäväksi muita vähintään 3 000 euron hintaisia ostopalveluhankintoja, joiden kustannusten kohtuullisuutta ei rahoituspäätösvaiheessa ole vielä voitu varmentaa, tuen saajan on esitettävä tuen maksuhakemuksen yhteydessä riittävä määrä tarjouksia toteutuneista hankinnoista (dokumentit vähintään kolmesta tarjouspyynnöstä, saaduista vastauksista, tarjousvertailu ja valinnan perustelut) tai muu luotettava selvitys hankitun tuotteen tai palvelun tavanomaisesta hintatasosta (Valtioneuvoston asetus maaseudun hanketoiminnan tukemisesta 617/2023 31 §).

Mahdollisten lähipiirihankintojen osalta tulee huomioida, että ne ovat ilman euromääräistä alarajaa tukikelpoisia ainoastaan, jos hankinnoista on pyydetty vähintään kolme tarjousta (Hanketukiasetus 617/2023 29 § 1 mom 1. kohta).

Toteutusaika ja pysyvyys

Hanke on toteutettava 30.6.2027 mennessä.

Hanketuen saajien tulee käyttää investointiin myönnetyn tuen kohteena olevaa omaisuutta vähintään 5 vuotta tuen viimeisen erän maksamisesta.

Valintamenettely

Hanke on osallistunut valintamenettelyyn. Hanke täyttää elinvoimaketuksen valintakriteerit. Hanke on saanut yhteensä 2.85 pistettä. Hanke on valittu rahoitettavaksi.

Hankkeen kustannusmalli ja tuen maksutapa

Tosiasialliset kustannukset: Hankkeen kustannukset hyväksytään yksinomaan tosiasiallisten kustannusten perusteella.

Kustannusperusteinen maksutapa: Tuki voidaan maksaa yksinomaan toteutuneiden, tosiasiallisten kustannusten mukaan. Kun tuki maksetaan toteutuneiden kustannusten perusteella, mukaan lukien laskennalliset kustannukset, tuen saajan tulee esittää toimenpiteistä aiheutuneet välittömät kustannukset. Kustannusten tulee olla tosiasiallisia, todennettavissa, lopullisia sekä kohdentua tuettaviin toimenpiteisiin

Päätös kustannusmallista ja hankkeen maksutavasta koskee hankkeen koko toteuttamisaikaa ja päätös koskee kaikkia hankkeen toteuttajia.

Hankkeen hyväksytty kustannusarvio

Kustannuslaji	Haettu euroa	Myönnetty euroa
Koneet, laitteet ja kalusto	-	-
Rakentaminen	349 276,00 €	284 241,00 €
Rakennuksen hankinta	-	-
Aineettomat investoinnit	-	-
Kustannukset yhteensä	349 276,00 €	284 241,00 €

Kustannukset on hyväksytty ilman arvonlisäveroa.

Jos hanke toteutuu hyväksytyjä kustannuksia pienempänä, tukea maksetaan tukiprosentin mukainen määrä toteutuneista kustannuksista.

Hankkeen hyväksytty rahoitussuunnitelma

Hankkeen hyväksytty rahoitus on yhteensä 284 241,00 euroa alla esitetyn rahoitussuunnitelman mukaisesti.

Rahoituslaji	Haettu euroa	Myönnetty euroa
Haettava tuki / avustus	174 638,00 €	142 120,50 €
EU-osuus	-	122 223,63 €
Valtio	-	19 896,87 €
Muu julkinen tuki	174 638,00 €	142 120,50 €
Julkinen tuki yhteensä	349 276,00 €	284 241,00 €
Yksityinen rahoitus	-	0,00 €
Rahoitus yhteensä	349 276,00 €	284 241,00 €

Poikkeamat tukipäätöksellä hyväksytyyn rahoitussuunnitelman toteutumisessa vaikuttavat maksettavan tuen määrään.

Kustannusten kohtuullisuuden arviointi

Tukihakemuksella esitetyt kustannukset on arvioitu kohtuullisiksi päätöstä tehtäessä.

Päätöksen tiedoksianto

Asiakirja katsotaan annetuksi tiedoksi, kun se on annettu asianomaiselle sähköisesti kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. (Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §).

Muutoksenhaku

Päätökseen tyytymätön asianosainen saa vaatia oikaisua päätöksen tehneeltä viranomaiselta 30 päivän kuluessa tämän päätöksen tiedoksisaannista.

Oikaisuvaatimusosoitus on päätöksen liitteenä.

Allekirjoitukset

Päätöksen ratkaisija
Anne Värilä
anne.varila@elinvoimakeskus.fi

Esittelijä
Mervi Lehtonen
Päätös on allekirjoitettu sähköisesti

Tiedustelut

Päätöksestä lisätietoja antaa päätöksen esittelijä.
Esittelijä
Mervi Lehtonen
mervi.lehtonen@elinvoimakeskus.fi

Liite

Oikaisuvaatimusosoitus

Maksutta hakijalle

PÄÄTÖKSEN EHDOT

Tukemisen edellytykset

Tukea saadaan käyttää ainoastaan tukipäätöksen mukaiseen tarkoitukseen.

Hanketuen saajien on käytettävä investointiin myönnetyn tuen kohteena olevaa omaisuutta vähintään viisi vuotta tuen viimeisen erän maksamisesta kehittämistukilain 27 §:n toisen momentin säädetyn edellytyksen mukaan. Erityisestä syystä omaisuuden käyttöajaksi voidaan tukipäätöksessä määrätä enintään kymmenen vuotta. Tuen kohteena olevan investoinnin omistus- tai hallintaoikeus voidaan kuitenkin luovuttaa toiselle ennen määräajan päättymistä edellyttäen, että tuen saaja hankkii tilalle vastaavaa omaisuutta tai toteuttaa sellaisen omistusjärjestelyn, jonka kautta luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja tuetun investoinnin luonne ei olennaisesti muutu. Tuen kohteena olevan yleishyödyllisen investoinnin omistus- tai hallintaoikeuden luovutus on mahdollista myös, mikäli luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset.

Tuen kohteena olevaa toimintaa ei saa lopettaa eikä olennaisesti supistaa ennen kehittämistukilain 27 §:n 2 momentissa säädetyn määräajan päättymistä. Tuen kohteena olevan yritystoiminnan omistus- tai hallintaoikeus voidaan kuitenkin luovuttaa toiselle ennen edellä tarkoitettua määräajan päättymistä edellyttäen, että tuen saaja hankkii tilalle sellaista vastaavaa omaisuutta tai toteuttaa sellaisen yritysjärjestelyn, jonka kautta luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja toiminnan luonne ei olennaisesti muutu.

Jos tuettava toiminta tai investointi luovutetaan toiselle ennen 2 momentissa tarkoitettua määräajan päättymistä, ja tuki tai osa tuesta on vielä maksamatta, voidaan jäljellä oleva tuki siirtää maksettavaksi luovutuksen saajalle, mikäli tuen myöntämisen edellytykset luovutuksen saajalle ovat olemassa.

Tukipäätöksen vastaisena luovutuksena ei pidetä tuetun investoinnin kohteen tai tuen kohteena olevan yritystoiminnan siirtymistä perintönä tai sukupolvenvaihdoksen kautta. Jos kyseessä on luonnollisena henkilönä harjoitetun toiminnan yhtiöittäminen, voidaan myös kokonaan maksamatta oleva tuki siirtää.

Kehittämistukilain 27 §:n investoinnin pysyvyysvaatimus ei koske pilottihankkeiden investointeja, joiden kustannusten hyväksyttävyydestä säädetään Valtioneuvoston asetuksessa maaseudun hanketoiminnan tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027 617/2023 12 §:n 7 kohdassa ja 16 §:n 7 kohdassa.

Yleishyödyllistä investointia voidaan tukea, jos siitä saatava hyöty ohjautuu alueen asukkaille ja muille toimijoille. Investoinnin kohteen tulee pääsääntöisesti olla alueen asukkaiden ja toimijoiden käytettävissä.

Jos investointi toteutetaan muun kuin tuen saajan omistamalla tai hallitsemalla alueella, rakennuksessa tai muussa kohteessa, tuen myöntämisen edellytyksenä on 1 momentissa säädetyn lisäksi, että alueen omistaja ja tarvittaessa haltija on antanut kirjallisen suostumuksensa investointiin ja siihen, että tuettu kohde on alueen asukkaiden ja toimijoiden käytettävissä. Käyttöoikeuden säilyminen on varmistettava.

Jos tuettavaan hankkeeseen sisältyy rakentamisinvestointeja, tuen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että tuen saaja pitää kohteen asianmukaisesti vakuutettuna vähintään siihen saakka, kunnes tuki on maksettu kokonaan.

Investointituen myöntämisen edellytyksenä on toimenpiteen toteuttamisen kannalta välttämättömän lainvoimaisen viranomaisluvan esittäminen. Tuki voidaan kuitenkin perustellusta syystä myöntää lainvoimaa vailla olevan luvan perusteella edellyttäen, että lainvoimainen lupa esitetään ensimmäisen maksuhakemuksen yhteydessä tai viimeistään ennen tuen viimeisen erän maksamista. Säädettyä poikkeusta ei kuitenkaan sovelleta ympäristölupaan. Sitä ei sovelleta myöskään rakentamislain (751/2023) mukaiseen lupaan, ellei tuen hakija ole saanut mainitun lain 78 §:n mukaista aloittamisoikeutta.

Kun hankitaan tukipäätöksellä hyväksytyä käytettyä konea, kalustoa, laite tai väline, Valtioneuvoston asetuksen 20 §:n 3 mom. edellytysten tulee täytyä.

Hankkeen toteuttaminen

Hanke on toteutettava tämän päätöksen ja tällä päätöksellä hyväksytyyn suunnitelman mukaisesti.

Hankkeen toteutusaika

Tuettava toimenpide on kokonaisuudessaan toteutettava tukipäätöksessä asetetussa toteutusajassa. Asetettavassa toteutusajassa on huomioitava hallinnointilain 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun suunnitelma-asetuksen 77 artiklassa säädetty määräaika. Elinvoimakeskus määrää tuettavalle hankkeelle kehittämistukilain 26 §:n 1 momentissa tarkoitetun toteutusajan. Toteutusaika on määrättävä siten, että tuettava hanke voidaan toteuttaa ja tuki maksaa strategiasuunnitelman toteuttamiselle ja tukien maksamiselle asetetussa määräajassa.

Elinvoimakeskus voi pidentää kehittämistukilain 26 §:n 1 momentissa tarkoitettua toteutusaikaa hakemuksesta, joka on tehty ennen toteutusajan päättymistä. Toteutusajan pidentämiselle tulee olla hyväksyttävä syy, joka ei ole ollut tiedossa toteutusajasta päätettäessä. Toteutusaika voidaan jättää pidentämättä, jos varoja, joista tuki on myönnetty, tai muitakaan varoja ei ole käytettävissä tuen maksuun hyväksytyin toteutusajan jälkeen. Jos toimenpiteen toteutusajan pidentämistä koskeva hakemus toimitetaan kohtuullisessa ajassa kehittämistukilain 26 §:n 1 momentissa tarkoitetun toteutusajan päättymisen jälkeen, elinvoimakeskus voi käsitellä näin toimitetun hakemuksen, jos määräajan noudattamatta jättäminen johtuu hakijan vakavasta terveydentilasta koskevasta muutoksesta tai muusta hakijasta riippumattomasta yllättävästä, ennalta arvaamattomasta tapahtumasta taikka muusta ylivoimaisesta esteestä.

Hankkeen toteuttamisessa tulee huomioida rahoituskauden päättymisen aikataulut. Tuettava hanke tulee voida toteuttaa ja tuki maksaa strategiasuunnitelman toteuttamiselle ja tukien maksamiselle asetetussa määräajassa.

Tukikelpoiset kustannukset

Investointihankkeen hyväksyttäviä kustannuksia ovat investoinnin toteuttamisen tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset, jotka elinvoimakeskus on hyväksynyt ja jotka aiheutuvat:

1. rakennuksen hankkimisesta ja rakennuksen, rakennelman tai rakenteen rakentamisessa, korjaamisessa tai laajentamisessa tarvittavien aineiden ja tarvikkeiden hankkimisesta, rakennuksiin tai rakenteisiin kiinteästi liittyvien laitteiden hankkimisesta, suunnittelusta, työpalkoista ja urakoinnista, mukaan lukien rakentamiskohteessa tarvittavista sähkö-, lämpö-, vesi- ja viemäri- sekä tietoliikenneliittymistä aiheutuvat kustannukset osana tuettavaa toimenpidettä;
2. rakennuksen hankinnan yhteydessä maapohjan hankkimisesta siltä osin kuin maan osuus ei ylitä kymmentä prosenttia koko kiinteistön hankinnan tukikelpoisista kustannuksista;
3. sellaisten kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden hankinnasta, jotka oikeuttavat hallitsemaan kehittämistukilain mukaan tukikelpoisessa kehittämishanketoiminnassa käytettävää toimitilaa;
4. koneiden, kaluston, laitteiden ja välineiden hankinnasta sekä hankinnoissa tarvittavista sähkö-, lämpö-, vesi- ja viemäri- sekä tietoliikenneliittymistä aiheutuvat kustannukset osana tuettavaa toimenpidettä;
5. pienimuotoisen, paikallisen vesihuoltotoimenpiteen suunnittelusta ja toteuttamisesta vesihuollon tukemisesta annetun lain (686/2004) 7 §:n mukaisesti;
6. tietoliikenneverkon ja vastaavan verkon suunnittelusta ja rakentamisesta ja laitehankinnoista sekä verkon rakentamiseksi ja käyttämiseksi välttämättömien käyttöoikeuksien hankinnasta;
7. viranomaisluvista, rekisteröintimaksuista ja muista vastaavista kuluista;
8. vakuutusmaksuista, jotka kohdistuvat hankkeen toteutusaikaan;
9. aineettomista investoinneista ja niiden suunnittelusta;
10. luonnonympäristön kunnostus- ja hoitotoimista.

Tukea voidaan lisäksi myöntää kiinteän ja aineettoman omaisuuden, koneiden ja laitteiden hankinnan yleiskuluihin, rakentamisen ja kunnostamisen yleiskuluihin sekä tietokoneohjelmistojen, pilvipalvelujen tai vastaavien ratkaisujen hankkimisesta tai kehittämisestä ja patenttien, käyttöluvien, tekijänoikeuksien sekä tavaramerkkien hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Tukea voidaan myöntää ensisijaisesti uusien koneiden, kaluston, laitteiden ja välineiden hankinnasta aiheutuviin kustannuksiin.

Vastikkeeton työ voidaan hyväksyä kustannukseksi yleishyödyllisissä investoinnissa ja kehittämishankkeessa sekä yhteisöllisissä tietoliikenneverkko- ja vesihuoltoinvestoinneissa. Vastikkeetta hankkeen hyväksi tehtävän työn yhteydessä kohtuulliset tarjoilukustannukset ovat hyväksyttäviä kustannuksia.

Kustannus on tukikelpoinen, kun se on syntynyt hakemuksen vireille tulon jälkeen ja ennen tällä päätöksellä määrätyn toteuttamisajan päättymistä.

Investointien kustannukset voivat sisältää myös investoinnin yleiskustannukset sekä rakentamisesta ja rakentamisen suunnittelusta aiheutuvia kustannuksia.

Luontoissuoritukset

Yksityisenä rahoituksena voidaan hyväksyä vain sellainen vastikkeetta hankkeen hyväksi tehty työ, joka on hankkeen toteuttamiseksi tarpeellista. Edellytyksenä on lisäksi, että työn tekijä on vähintään 15-vuotias.

Vastikkeettoman työn arvona pidetään 20 euroa tunnilta työntekijää kohden. Jos vastikkeetta tehty työ tehdään traktorilla tai muulla vastaavalla työkoneella, työkoneen käyttämisen arvoksi luetaan lisäksi 40 euroa käyttötunnilta.

Vastikkeeton työ voidaan hyväksyä kustannukseksi yleishyödyllisissä investoinnissa ja kehittämishankkeessa sekä yhteisöllisissä tietoliikenneverkko- ja vesihuoltoinvestoinneissa. Vastikkeetta hankkeen hyväksi tehtävän työn yhteydessä kohtuulliset tarjoilukustannukset ovat hyväksyttäviä kustannuksia.

Yksityisestä rahoituksesta enintään 100 prosenttia voi olla vastikkeetta tehtyä työtä.

Aloitettujen hankkeiden muuttaminen

Jos tuen saaja hankkeen aloittamisen jälkeen poikkeaa merkittävästi tuen myöntämistä koskevalla päätöksellä hyväksytystä suunnitelmasta, suunnitelmasta poiketen toteutettavan hankkeen kustannukset voidaan hyväksyä tukikelpoisiksi vain, jos muutosta koskeva hakemus toimitetaan elinvoimakeskukseksi tai toimintaryhmälle sellaisen tuen osalta, joka rahoitetaan toimintaryhmän rahoituskiintiöstä, ennen kuin muutoksesta aiheutuvat kustannukset syntyvät.

Hankkeen toteutusaikaa voidaan pidentää, jos pidentämiselle on hyväksyttävä syy, joka ei ollut ennakoitavissa, ja toteutusajan pidentäminen on hankkeen toteutumisen kannalta välttämätöntä.

Hankesuunnitelman muuttamisella ei saa lisätä hankkeen hyväksyttäviä kustannuksia muusta kuin erityisen perustellusta syystä. Jos kehittämishankkeeseen saadaan tukipäätöksestä poikkeavaa muuta julkista rahoitusta tai hankkeen yksityinen rahoitus kokonaisuudessaan toteutuu tukipäätöksestä poikkeavalla tavalla, tukipäätökseen on tehtävä hankkeen rahoitusta koskeva muutos.

Kustannusten kohdentaminen

Hankkeen kustannuksiksi voidaan hyväksyä sellainen osuus hakijan toiminnan kustannuksista, joka tosiasiallisesti aiheutuu hankkeen toteuttamisesta.

Kun hankkeelle myönnetään tukea tosiasiallisten hyväksyttävien kustannusten perusteella, kustannusten tulee olla todennettavissa ja ne tulee kohdentaa hankkeelle perustellulla, oikeudenmukaisella ja tasapuolisella tavalla.

Jos kustannus jaetaan vähintään kahden tuetun hankkeen tai toimintaryhmän toimintarahalla korvattavaksi kustannukseksi ja yhden tai useamman tuetun hankkeen kustannukseksi, tuetut osuudet yhteensä eivät saa ylittää tosiasiallista menoa.

Tukikelpoisuuden rajoitukset

Tukea ei saa käyttää:

1. sellaisten hankintojen kustannuksiin, jotka on tehty hakijalta, hakijayhteisössä päätösvaltaa käyttävältä henkilöltä tai hänen perheenjäseneltään taikka hänen tai hänen perheenjäsenensä määräysvallassa olevalta yritykseltä, jollei hankinnasta ole hankittu riittävästi tarjouksia muilta asianmukaisilta tahoilta;
2. korkoihin, provisioihin ja varainsiirtoveroon sekä muihin investoinnin tai muun toimenpiteen rahoituksesta aiheutuviin kustannuksiin;
3. leasingkustannuksiin, jos sopimuksen kohteena oleva kone tai laite sopimusehtojen mukaisesti siirtyy hakijan omistukseen;
4. osamaksulla hankittavan koneen tai laitteen maksueriin, jos hankitun omaisuuden omistusoikeus ei siirry hankkeen toteutusaikana;
5. tietoliikenneverkkoinvestoinnin yhteydessä tilaajaliittymän rakentamisesta johtuviin kustannuksiin, jotka aiheutuvat liittymän viimeisen 100 metrin rakentamisesta laskettuna yksityisen loppukäyttäjän asuinrakennuksen tai toimipaikan seinästä;
6. arvonlisäveroon, joka ei jää hakijan lopulliseksi kustannukseksi, jos hakija ei esitä selvitystä siitä, että kustannuksesta ei ole mahdollista saada arvonlisäveron vähennystä tai palautusta;
7. kustannuksiin, jotka eivät jää hakijan lopulliseksi menoksi palautuksen, hyvityksen tai muun vastaavan syyn johdosta;
8. kustannuksiin, jotka aiheutuvat hakijan muusta kuin hankkeen toteuttamiseen liittyvästä säännöllisestä tavanomaisesta toiminnasta tai siihen liittyvästä suhdetoiminnasta;
9. palkkoihin ja palkkioihin siltä osin, kuin ne ylittävät vastaavasta tehtävästä yleisesti maksettavan palkan ja palkkion määrän;
10. muihin palkkaukseen kuuluviin kustannuksiin kuin lakisääteisistä tai työnantajaa velvoittavasta työehtosopimuksesta johtuviin kustannuksiin;

11. matkakustannuksiin siltä osin, kuin ne ylittävät määrän, joka korvattaisiin matkan suorittamisen aikana voimassa olevan valtion matkustussäännön mukaan;
12. sellaisen työntekijän palkkauksesta aiheutuviin kustannuksiin, joka ei ole tukea haettaessa ollut hakijan vakinaisen viran haltija tai toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa oleva työntekijä, jos hankkeen työntekijän työpanos koko hankkeen alkuperäisessä tukipäätöksessä hyväksytyllä toteuttamisajalta ylittää yhden henkilötyövuoden eikä kyseinen virka tai toimi ole ollut julkisesti haettavana;
13. virkamiehen matkakustannuksiin ja kokouspalkkioihin, jos tehtävä kuuluu virkamiehen viranhoitoon.

Julkiset hankinnat

Kun hankkeella tuettavassa hankinnassa tulee soveltaa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016), tuen saajan on esitettävä selvitys hankinnan toteuttamisesta mainitussa lainsäädännössä edellytetyllä tavalla.

Selvityksenä hankintalain mukaisen hankintamenettelyn noudattamisesta ovat lähtökohtaisesti seuraavat asiakirjat: Hilma-ilmoitus, tarjouspyyntö, pöytäkirja tarjousten avaamisesta, saadut tarjoukset, tarjousvertailu, hankintapäätös sekä hankintasopimus. Käytetty hankintamenettely vaikuttaa edellytettäviin asiakirjoihin.

Tuensaajalla on velvollisuus tutustua tuensaajia velvoittavaan lainsäädäntöön ja noudattaa sitä. Puutteet hankintamenettelyssä voivat johtaa tuen menettämiseen osittain tai kokonaan tai tuen takaisinperintään osittain tai kokonaan.

Kustannusten kohtuullisuus

Tukea voidaan myöntää tuettavasta toimenpiteestä aiheutuviin tuen myöntävän viranomaisen hyväksymiin tarpeellisiin ja kohtuullisiin kustannuksiin.

Niiltä osin kuin kustannusten kohtuullisuutta ei ole ollut mahdollista arvioida myöntöpäätöstä tehtäessä, tuen saajan tulee ennen hankintojen toteuttamista huolehtia kustannusten kohtuullisuuden arvioinnissa tarvittavien selvitysten hankkimisesta. Jos hankintaan ei sovelleta julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016), kustannusten kohtuullisuuden arvioinnissa voidaan käyttää viitekustannuksia. Jos viitekustannuksia ei ole käytettävissä, tuen hakijan tulee toimittaa vähintään 3 000 euron suuruisissa hankinnoissa selvitys tavanomaisesta hintatasosta, riittävä määrä tarjouksia tai muu selvitys, jonka perusteella kustannusten kohtuullisuus on mahdollista arvioida. Tavanomaisella hintatasolla tarkoitetaan tavarantoimittajien yleisesti käyttämiä hintoja.

Kirjanpito

Tuen saajan on pidettävä tuettavasta toimenpiteestä kirjaa. Kirjanpito on järjestettävä osaksi tuen saajan kirjanpitolain (1336/1997) tai, jos tuen saajaan sovelletaan valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 2 lukua, mainitun luvun ja hyvän kirjanpitotavan mukaista kirjanpitoa siten, että tuettavan toimenpiteen kirjanpito voidaan vaikeudetta tunnistaa ja erottaa muusta kirjanpidosta.

Jos tuen saaja on henkilö, jota verotetaan maatalouseläinverolain (543/1967) mukaisesti, pidetään tuettavan toimenpiteen riittävänä kirjanpitoa, mitä tuen saajan muulta tilinpidolta verotuksen toimittamiseksi edellytetään. Tällöin tilinpito on järjestettävä siten, että tuettavan toimenpiteen kustannukset voidaan vaikeudetta tunnistaa, ja niitä koskeva kirjanpitoaineisto säilytettävä siten kuin kirjanpitolain 2 luvun 9 ja 10 §:ssä säädetään.

Jos tuen saaja ei muutoin ole toiminnastaan kirjanpitovelvollinen, on tuettavaa toimenpidettä koskeva kirjanpito järjestettävä noudattaen soveltuvin osin, mitä kirjanpitolaissa säädetään.

Jos kysymys on Euroopan unionin osaksi rahoittamaan suunnitelmaan sisältyvästä tuesta, kirjanpitoon liittyvä aineisto on säilytettävä vähintään kolme vuotta siitä, kun Ruokavirasto maksaa tuensaajalle tuen loppumaksun.

Tiedonanto- ja avustamisvelvollisuus

Tuensaaja on velvollinen antamaan tuen myöntävälle viranomaiselle tuettavaa toimenpidettä, sen edistymistä sekä tuen käyttöä koskevat oikeat ja riittävät tiedot.

Tuensaajan on viivytyksettä ilmoitettava tuen myöntäneelle viranomaiselle sellaisista asemaansa, toimintaansa tai tuettavaa toimenpidettä koskevista muutoksista, joilla voi olla vaikutusta tuen maksamisen edellytyksiin tai jotka voivat johtaa tuen takaisinperintään. Tuen myöntäjä käsittelee ilmoituksen tukipäätöksen ehtojen muuttamista koskevana hakemuksena, jos tuen saaja ja tuettu toiminta edelleen täyttävät laissa säädetyt edellytykset. Jos laissa säädetyt edellytykset eivät enää täyty, ilmoitus voi johtaa tuen maksun keskeyttämiseen tai takaisinperintään.

Ennakko

Tukea voidaan maksaa enakkona, jos:

1. hakijalla ei ole merkittäviä omia tuloja tai hankkeen väliaikaisrahoitukseen käytettävissä olevaa varallisuutta; ja
2. vaara hankkeen toteutumatta jäämisestä on vähäinen.

Tuesta voidaan maksaa enakkona enintään 20 prosenttia myönnetyn tuen määrästä. Ennakko on kuitenkin enintään 100 000 euroa. Ennakko maksetaan kansallisista varoista. Ennakon määrässä on otettava huomioon hankkeen kesto ja laajuus sekä hankkeen toteuttamisen ajoitus. Ennakon maksamiseksi voidaan edellyttää vakuuden asettamista. Tukea voidaan maksaa ennakkoon vain kerran hankkeen toteuttamiseksi.

Ennakkoa vastaavien kustannusten syntyminen otetaan huomioon tuen ensimmäisestä maksuerästä lähtien. Ennakkoa kuitataan 30 prosenttia jokaisen maksuerän määrästä siihen saakka, kunnes ennakko on kokonaisuudessaan kuitattu. Kuitenkin koko jäljellä oleva osuus ennakosta tulee kuitata viimeistään viimeisessä maksuerässä. Tuen saajan ilmoituksella voidaan kuittauksessa käyttää myös edellä mainittua suurempaa prosenttia.

TUEN MAKSAMINEN

Maksuhakemus

Maksua haetaan Ruokaviraston ylläpitämässä Hyrrä-verkkopalvelussa.

Maksuhakemuksessa on annettava tuen maksamisen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät selvitykset ja tilinpitoasiakirjat Ruokaviraston määräyksen kehittämishanketuen maksun hakemisesta (nro 19/2023) mukaisesti.

Maksamisen haku aika

Tuen viimeisen erän maksamista on haettava neljän kuukauden kuluessa hankkeen toteuttamiselle asetetun määräajan päättymisestä.

Tuki voidaan maksaa määräajan jälkeen tehdystä hakemuksesta, jos tuen hakija esittää painavia syitä hakemuksen viivästymiselle ja hakemus ei ole viivästynyt olennaisesti, eikä viivästymisen vaikeuta rahoituskauden sulkemista.

Tuen maksaminen edellytykset

Tuen maksamisen edellytyksenä on, että tuen saaja on toteuttanut ne toimenpiteet, joihin tuki on myönnetty sekä noudattanut tuen ehtoja. Tuen saajan tulee osoittaa asiakirjoilla tai muulla tuen myöntäneen viranomaisen edellyttämällä tavalla toteuttaneensa tuen kohteena olevat toimenpiteet.

Rakentamista koskevaan viimeiseen maksuhakemukseen on liitettävä rakennuslupa- tai toimenpidelupapäätöksessä edellytetyn loppukatselmuksen pöytäkirja.

Tuen saajan tulee lisäksi esittää toimenpiteistä aiheutuneet kustannukset. Kustannusten tulee olla tosiasiallisia, todennettavissa, lopullisia sekä kohdentua tuettaviin toimenpiteisiin.

Niiltä osin kuin kustannusten kohtuullisuutta ei ole selvitetty tukihakemuksessa, tuensaajan on yli 3 000 euron hankinnoissa maksuhakemuksessa esitettävä selvitys kustannusten kohtuullisuudesta.

Tuen saajan on maksuhakemuksessa esitettävä selvitys toimenpiteeseen saadusta muusta julkisesta rahoituksesta.

Muut selvitykset

Viranomaisen voi hallintolain (434/2003) 6 luvun säännösten perusteella edellyttää, että tuensaaja toimittaa asian selvittämiseksi tarvittavia muita tietoja kuin tässä on erikseen mainittu.

Julkiset hankinnat

Kun hankintaan on sovellettava julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016), tulee maksuhakemukseen liittää selvitys laissa edellytetyn menettelyn noudattamisesta hankinnassa.

Tuen maksuerät

Investointituki maksetaan yhdessä tai useammassa erässä.

Tukea voidaan maksaa enakkona, jos hakijalla ei ole merkittäviä omia tuloja tai hankkeen väliaikaisrahoitukseen käytettävissä olevaa varallisuutta, ja vaara hankkeen toteutumatta jäämisestä on vähäinen. Tuesta voidaan maksaa enakkona enintään 20 prosenttia myönnetyn tuen määrästä, kuitenkin enintään 100 000 euroa.

Maksettavan tuen määrä

Tukea maksetaan enintään tukipäätöksessä hyväksytyyn tukiprosentin mukainen osuus toteutettujen toimenpiteiden hyväksyttävistä kustannuksista.

Hankkeeseen saatu muu julkinen tuki, joka poikkeaa tukipäätöksen rahoitussuunnitelmasta, vähennetään valtion tuen osuudesta tukea maksettaessa.

Jos tuesta on maksettu ennakkoa, ennakkoa kuitataan 30 prosenttia varsinaisten maksuerien tuen määrästä, kunnes ennakko on kokonaisuudessaan kuitattu.

Jos maksuun haetun tuen määrä on yli 10 prosenttia suurempi kuin tukikelpoisuuden tarkastelun jälkeen vahvistettu määrä, maksettavaa tukea vähennetään, jollei tuensaaja pysty osoittamaan, että tukikelvottomien menojen ilmoittaminen johtuu tukipäätöksen tai sovellettavien säädösten tulkinnanvaraisuudesta. Vähennys voidaan kohtuullistaa, jos vähennyksen suorittaminen täysimääräisenä olisi olosuhteet huomioon ottaen kokonaisuutena tarkasteltuna kohtuutonta.

Jos tuensaaja on laiminlyönyt tuen ehtoihin sisältyneen tiedotusveloitteen noudattamisen, maksettavaan tukeen voidaan tehdä prosentuaalinen vähennys.

Jos tuensaajan hankkeeseen kuuluvan julkisen hankinnan menettelyissä on puutteita, tukeen voidaan tehdä prosentuaalinen vähennys.

Jos kustannusten liittyminen toimenpiteiden toteuttamiseen ei ole selkeästi osoitettavissa tai kustannukset eivät ole suhteessa saavutettuihin tuloksiin nähden, voidaan maksuhakemuksessa esitetyt kustannuksia jättää hyväksymättä.

Tuettavan toimenpiteen seuranta ja arviointi

Maksuhakemukseen on liitettävä kuvaus hankkeen toteutuksesta suhteessa hankkeen tukipäätöksessä hyväksytyyn suunnitelmaan maksuhakemuksen ajalta.

Seurantatiedot

Seurantatietojen toteumat on tallennettava Ruokaviraston ylläpitämään sähköiseen Hyrrä-asiointipalveluun viimeistään viimeisen maksuhakemuksen yhteydessä.

Tuen vaikuttavuuden seuraamiseksi ja arvioimiseksi tuensaajan on erikseen pyydettäessä annettava tukien seuranta ja vaikuttavuuden arviointia varten tarpeelliset selvitykset ja seurantatiedot sekä muut tarvittavat tiedot tuetun yrityshankkeen tuloksista ja vaikutuksista.

Loppuraportti

Hankkeesta laaditaan loppuraportti Hyrrä-asiointipalveluun viimeisen maksuhakemuksen yhteydessä. Loppuraportissa tarkastellaan hankkeen toteutumista verrattuna tukipäätöksellä hyväksytyyn hankesuunnitelmaan.

Loppuraportti pitää sisällään mm. yhteenvedon hankkeen toteutumisesta suhteessa hankesuunnitelmaan sekä hankkeen tulokset ja arvion hankkeen vaikutuksista.

Tiedottaminen

Kaikkien EU-rahoituksen saajien on käytettävä hankkeestaan viestiessään EU:n tunnusta EU:n ohjelmista saadun tuen esille tuomiseksi ja EU:n näkyvyyden parantamiseksi. EU:n osuudesta rahoittajana tulee tiedottaa komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 129/2022 liitteen III mukaisella tavalla. Jos tuensaaja on laiminlyönyt tuen ehtoihin sisältyneen tiedotusveloitteen noudattamisen, tukeen voidaan tehdä prosentuaalinen vähennys.

Tiedotusmateriaalissa tulee käyttää EU:n tunnusta, eli EU-lippua ja tunnuslausetta "Euroopan unionin osarahoittama".

Jos hankkeen rahoitus on saatu Leader-ryhmältä, voit käyttää myös Leader-tunnusta. Saat tunnukset osoitteesta www.maaseutu.fi.

Hankkeen viestintämateriaalissa on kerrottava asiayhteyteen sopivalla tavalla saadusta EU:n maaseuturahoituksesta.

Jos tuensaajalla on virallinen verkkosivusto tai sosiaalisen median tili, niissä on esitettävä hankkeesta lyhyt, tuen määrään suhteutettu kuvaus, josta käy ilmi hankkeen tavoitteet, tulokset ja EU:n rahoitusosuus. Tiedot voidaan antaa sosiaalisen median tilin esittelytekstissä tai, profiilikuvauksessa, kiinnitettynä julkaisuna tai julkaisun ohessa. Tässä ei tarkoiteta tuensaajan henkilökohtaisia sosiaalisen median tilejä, vaan yrityksen, organisaation tai hankkeen tilejä.

Tiedotusjuliste ja -kyltti

Jos kyseessä on Leader-ryhmän kautta rahoitusta saanut hanke- tai yritystuki ja julkinen tuki on yli 10 000, aseta näkyvälle paikalle hanketta esittelevä juliste.

Aseta juliste myös niissä tapauksissa, kun julkinen tuki on yli 10 000 euroa ja hanke on rahoitettu elinvoimakeskuksesta ja kyseessä on investointi maaseudun toimintaympäristön kehittämiseen tai maaseudun palvelujen ja toimintaympäristön yhteistyöhanke sekä silloin, kun kyseessä on infrastruktuurihanke, esimerkiksi laajakaistainvestointi.

Julistetta suositellaan käytettävän laajasti myös muissa hankkeissa, joissa julkinen tuki on yli 10 000 euroa, esimerkiksi koulutus- ja tiedonvälityshankkeissa.

Juliste voidaan sijoittaa esimerkiksi hankevetäjän työtiloihin. Riittää, että juliste on paikallaan hankkeen toteuttamisen ajan, eli vähintään siihen saakka, kunnes olet saanut loppumaksun.

Julistetta ei tarvitse laittaa esille, jos hankkeen viestintäveloitteeseen kuuluu kyltin asettaminen esille.

Tulostettava julistepohja löytyy osoitteesta <https://maaseutu.fi/kun-olet-saanut-rahoitusta/viestintaohjeet/>. Täytä julisteeseen kuvaus hankkeesta. Kuvauksessa voit kertoa esimerkiksi hankkeen nimen, kuka hanketta toteuttaa ja mitä hankkeessa tehdään sekä sen, että hanke on saanut EU:n maaseuturahoitusta. Tulosta juliste A3-koossa.

Jos hakijalla on monta hanketta, niiden tiedot voi esittää yhdessä julisteessa. Julisteessa on kuitenkin oltava yksilöityä tietoa jokaisesta hankkeesta.

Juliste voi olla myös digitaalinen. Tällöin tulee varmistaa, että näyttö, jossa digitaalinen juliste näkyy, on toimintavarma.

Kiinnitä investoinnin yhteyteen tuesta kertova tiedotuskyltti, jos olet saanut julkista tukea yli 50 000 euroa ja kyseessä on aineellinen investointi (esimerkiksi kone tai laite), infrastruktuuri- tai rakennushanke. Kyltin tulee olla näkyvällä paikalla investoinnin yhteydessä. Riittää, että kyltti on paikallaan toimen toteuttamisen ajan eli vähintään siihen saakka, kunnes olet saanut loppumaksun. Tiedot voidaan esittää myös sähköisellä näytöllä.

Kun olet saanut julkista tukea yli 500 000 euroa infrastruktuuri- tai rakennushankkeeseen, kiinnitä kyltti kohteeseen heti, kun aloitat toimen toteuttamisen ja pidä se paikoillaan vähintään omaisuuden käyttöajan. Kyltti voi olla investoinnin yhteydessä, rakennuskohteessa tai toimitiloissa. Kyltin tulee olla paikoillaan vähintään niin kauan kuin tukipäätöksellä on kerrottu omaisuuden käyttöajaksi. Yritystuen saajien tulee käyttää investointiin myönnetyn tuen kohteena olevaa omaisuutta vähintään kolme vuotta, ja hanketuen saajien vähintään viisi vuotta tuen viimeisen erän maksamisesta. Erityisestä syystä omaisuuden käyttöajaksi voidaan tukipäätöksessä määrätä enintään kymmenen vuotta.

Saat tiedotuskyltin elinvoimakeskuksesta tai Leader-ryhmästä.

TARKASTUKSET

Tarkastusoikeus

Maa- ja metsätalousministeriö ja Ruokavirasto voivat suorittaa tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi toimeenpanosta vastaaviin viranomaisiin ja tuen saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Vastaava oikeus on tuen saajien osalta elinvoimakeskuksilla sekä hallinnointilain 12 §:ssä tarkoitetulla todentamisviranomaisella siltä osin kuin hallinnointilain 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetussa horisontaaliasetuksessa tai sen nojalla säädetään. Jos tukea on tämän lain 24 §:ssä tarkoitetulla tavalla siirretty muulle taholle, on edellä mainituilla viranomaisilla ja todentamisviranomaisella oikeus tarkastaa myös tämän taloutta ja toimintaa tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi. Jos tuen kohteena oleva toiminta tai tuetun investoinnin kohde on luovutettu ilman, että tukea on samalla siirtynyt, mainituilla viranomaisilla ja todentamisviranomaisella on oikeus tarkastaa luovutettu toiminta tai kohde luovutuksensaajan luona.

Euroopan unionin varoista osaksi tai kokonaan taikka valtiontukena myönnettyä tukea koskeva tarkastusoikeus on myös Euroopan unionin toimielimellä siten kuin asiasta Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään.

Tarkastuksen suorittaminen

Kehittämistukilain 1325/2022 47 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen suorittamista varten viranomaisella ja todentamisviranomaisella on oikeus päästä tuettavan toimenpiteen ja tuen käytön kannalta merkityksellisiin rakennuksiin, toimitiloihin ja paikkoihin ja tarkastaa näitä sekä tuen saajan olosuhteita, tietojärjestelmiä ja asiakirjoja. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa.

Tarkastustehtävän asianmukaiseksi hoitamiseksi voidaan ulkopuolinen tilintarkastaja valtuuttaa suorittamaan tarkastus. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (1141/2015) tarkoitettu tilintarkastaja. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tilintarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja. Tarkastustehtävää suoritettaessa sovelletaan hallintolakia, kielilakia, saamen kielilakia, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua

lakia. Tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tarkastustehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Tarkastuksesta on laadittava tarkastuskertomus, joka toimitetaan viipymättä asianomaiselle elinvoimakeskukselle sekä Ruokavirastolle.

Tarkastusta suorittavalla on oikeus ottaa asiakirjat, ja muu tuen käyttöön liittyvä aineisto haltuunsa, jos tarkastuksen päämäärän saavuttaminen tätä edellyttää. Asiakirjat ja muu aineisto tulee viipymättä palauttaa, kun tarkastuksen suorittaminen ei enää edellytä niiden hallussapitoa.

Kehittämistukilain 1325/2022 47 §:ssä tarkoitetulla viranomaisella ja todentamisviranomaisella on oikeus saada poliisilta korvaukset virka-apua tarkastustehtävän suorittamisessa.

Ruokavirasto päättää tarkastusten määrästä ja valitsee tarkastuskohteet riskianalyysiin tai satunnaisotantaan perustuen, jollei asiasta Euroopan unionin lainsäädännössä muuta säädetä. Ruokavirasto laatii tarkastusstrategian ja tarkastussuunnitelman.

Tuen palauttaminen, maksamisen lopettaminen ja takaisinperintä

Tuen saajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa tuki tai sen osa. Tuen saajan tulee palauttaa tuki tai sen osa myös, jos sitä ei voida käyttää tukipäätöksessä edellytetyllä tavalla. Jos palautettava määrä on enintään 100 euroa, sen saa jättää palauttamatta.

Elinvoimakeskus on velvollinen lopettamaan tuen maksamisen ja perimään tuen takaisin, jos:

1. tuen myöntämisen tai maksamisen edellytykset eivät ole täyttyneet;
2. tuen saaja on antanut sellaisen virheellisen tai puutteellisen tiedon, joka on olennaisesti vaikuttanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen;
3. tuen ehtoja ei ole noudatettu;
4. tuen saaja on luovuttanut tuetun investoinnin kohteen taikka olennaisesti supistanut tai lopettanut tuen kohteena olevan toiminnan tämän lain 27 §:n vastaisesti;
5. tuen saaja on asetettu konkurssiin ennen tämän lain 27 §:ssä tarkoitetun määräajan päättymistä ja tuen saajan toiminnassa on tehty rikoslain (39/1889) 39 luvussa tarkoitettu velallisen rikos;
6. tuen saaja on kieltäytynyt avustamasta tarkastuksessa;
7. Euroopan unionin osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maaseudun kehittämisen tukia koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä tätä edellytetään.

Jos takaisin perittävää määrää ei makseta viimeistään 54 §:n 1 momentissa tarkoitettuna eräpäivänä, takaisinperittävälle määrälle on suoritettava korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua vuotuista viivästyskorkoa.

Elinvoimakeskus voi jättää virheellisesti tai perusteetta maksetun määrän tai sille suoritettavan koron kokonaan tai osaksi perimättä, jos perinnän suorittaminen täysimääräisenä olisi tuensaajan olosuhteet ja toiminta huomioon ottaen kokonaisuutena tarkastellen kohtuutonta. Takaisinperintä ja korkojen periminen on kuitenkin suoritettava täysimääräisenä, jos Euroopan unionin osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maaseudun kehittämisen tukia koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

Vähennykset, seuraamukset ja uhkasakko

Jos maksua koskevassa hallinnollisessa tarkastuksessa tai muussa tarkastuksessa havaitaan, ettei tuen kohteena olevaa toimenpidettä ole toteutettu hyväksytyyn suunnitelman mukaisesti tai tuenhakija on maksuhakemuksessaan esittänyt tukeen oikeuttamattomia kustannuksia, tukea ei makseta tai maksettavaa tukea vähennetään. Maksettavaan tukeen liittyvästä hallinnollisesta seuraamuksesta päättää tuen maksamisesta päättävä viranomainen.

Jos maksuun haettavan tuen määrä on yli 10 prosenttia suurempi kuin tukikelpoisuuden tarkastelun jälkeen vahvistettu määrä, vähennyksen on oltava yhtä suuri kuin kyseisten kahden määrän välinen erotus, mutta ei kuitenkaan peruutettavaa tukea suurempi. Vähennystä ei kuitenkaan tehdä, jos tuensaaja pystyy osoittamaan, että tukikelvottomien menojen ilmoittaminen johtuu tukipäätöksen tai sovellettavien säädösten tulkinnanvaraisuudesta. Vähennystä voidaan kohtuullistaa, jos vähennyksen suorittaminen täysimääräisenä olisi olosuhteet huomioon ottaen kokonaisuutena tarkasteltuna kohtuutonta.

Jos tuensaaja on jättänyt noudattamatta julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä, seuraamukset on määrättävä horisontaalisasetuksen 61 artiklan mukaisesti. Jos tuensaajan tuettuun hankkeeseen kuuluvan hankinnan yhteydessä on puutteita julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain mukaisissa julkisen hankinnan menettelyissä, tukeen voidaan tehdä prosentuaalinen vähennys. Vähennyksen tulee olla oikeassa suhteessa puutteen vakavuuteen ja suuruudeltaan vähintään viisi prosenttia ja enintään 20 prosenttia kyseiseen hankintaan kohdistuvasta tuesta.

Jos tuensaaja on laiminlyönyt tuen ehtoihin sisältyneen tiedotusveloitteen noudattamisen, tukeen voidaan tehdä prosentuaalinen vähennys. Vähennyksen tulee olla oikeassa suhteessa puutteen vakavuuteen ja suuruudeltaan vähintään prosentti ja enintään viisi prosenttia myönnetystä tuesta.

Jos tuen saaja tai taho, jolle tukea on lain maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027, 24 §:n nojalla siirretty, kehotuksesta huolimatta kieltäytyy antamasta saman lain 29 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai avustamasta 29 §:n 3 momentin mukaisesti tarkastuksessa taikka estää 47 §:n 1 momentissa tarkoitettua tarkastajaa suorittamasta lainkohdan mukaista tarkastusta, voidaan tietojen antamisen, tarkastuksessa avustamisen tai tarkastuksen sallimisen tehosteeksi asettaa uhkasakko. Uhkasakkoa ei kuitenkaan saa asettaa luonnolliselle henkilölle tietojen antamisvelvollisuuden taikka tarkastuksen suorittamisen tehosteeksi, jos henkilöä on aiheutta epäillä rikoksesta ja tiedot koskevat rikosepäilyn kohteena olevaa asiaa. Jos tarkastusta suorittava todentava viranomainen on yksityinen taho, uhkasakon asettaa ja sen maksettavaksi määräämisestä päättää Ruokavirasto ja muusta tapauksessa hyväksymispäätöksen tehnyt tai tuen myöntänyt viranomainen.

Hakijan oikeus rekisteritietojen saamiseen ja tietojen säilyttäminen

Tuen hakijalla on oikeus kehittämistukilain 1325/2022 45 §:ssä tarkoitettuun asianhallintajärjestelmään kuuluvassa verkkopalvelussa seurata tuen hakemista, maksamista, tarkastamista ja takaisinperintää koskevan asiansa etenemistä ja ratkaisuja sekä tuen seurantatietojen käsittelyä. Asian seuraaminen edellyttää sähköistä tunnistautumista.

Kehittämistukilain 1325/2022 mukaisia tehtäviä hoidettaessa laadittuihin asiakirjoihin sekä asian hallinnan ja seurannan tietojärjestelmään kuuluviin rekistereihin ja verkkopalveluihin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia.

Tietojärjestelmään sisältyviä tietoja säilytetään kymmenen vuotta tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemisestä. Jos tukea on myönnetty, tietoja säilytetään kuitenkin kymmenen vuotta tuen viimeisen erän maksamisesta ja, jos kysymys on Euroopan unionin osaksi rahoittamaan suunnitelmaan sisältyvästä tuesta, viisi vuotta siitä, kun Euroopan komissio maksoi suunnitelman viimeisen yhteisön rahoitusosuuden. Valtiontukena myönnettyä tukea koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä saatetaan edellyttää edellä säädettyä pidempi säilytysaika.

Tietojen julkaisu

Tuenhakija on antanut suostumuksensa siihen, että tuensaajan tiedot julkaistaan vuosittain Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1060 49 artiklan ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2116 98 artiklan mukaisesti.

Hankkeen julkiset tiedot julkaistaan hankerekisterissä osoitteessa: maaseutuverkosto.fi. Hankkeen loppuraportti julkaistaan samassa paikassa raportin julkisten tietojen osalta.

Maksetun avustuksen ilmoittaminen Verohallinnolle

Ruokavirasto ilmoittaa maksetut tuet Verohallinnolle.

PÄÄTÖKSEN OIKEUSPERUSTA

EU-säädökset

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 2021/2115, annettu 2. päivänä joulukuuta 2021 jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta (CAP-suunnitelma-asetus)

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 2021/2116, annettu 2. päivänä joulukuuta 2021 yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta (horisontaaliasetus)

KOMISSION ASETUS (EU) 2023/2831, annettu 13 päivänä joulukuuta 2023, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

KOMISSION ASETUS (EU) 2023/2832, annettu 13 päivänä joulukuuta 2023, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille myönnettävään vähämerkityksiseen tukeen (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

KOMISSION ASETUS (EU) N:o 651/2014, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2014, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti) ETA:n kannalta merkityksellinen teksti (KONSOLIDOITU TEKSTI, VOIMAAN 1.7.2023) (GBER) (ryhmäpoikkeusasetus)

KOMISSION ASETUS (EU) 2022/2472, annettu 14 päivänä joulukuuta 2022, tiettyjen maa- ja metsätalouden maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (ABER) (maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden ryhmäpoikkeusasetus)

Kansalliset lait

Laki yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista (1324/2022)

Laki maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskautella 2023–2027 (1325/2022)

Hallintolaki (434/2003)

Kilpailulaki (948/2011)

Kirjanpitolaki (1336/1997)

Korkolaki (633/1982)

Laki elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta (531/2025)

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016)

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019)

Laki ruokahallinnon tietovarannosta (560/2021)

Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista (617/2009)

Laki valtion talousarviosta (423/1988)

Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta (706/2007)

Laki vesihuollon tukemisesta (686/2004)

Alueidenkäyttölaki (132/1999)

Maatilatalouden tuloverolaki (543/1967)

Rikoslaki (39/1889)

Tilintarkastuslaki (1141/2015)

Valmiuslaki (1552/2011)

Yritys- ja yhteisötietolaki (244/2001)

Lakiverotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (624/2021)

Rakentamislaki (751/2023)

Valtioneuvoston asetukset

Valtioneuvoston asetus maaseudun hanketoiminnan tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027 (617/2023)

Muut

Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelma vuosille 2023–2027

Ruokaviraston määräys yritys- ja kehittämishanketuella rahoitettujen toimenpiteiden seurantatiedoista ja vaikuttavuutta koskevista selvityksistä (3629/2023)

Ruokaviraston maksumääräys (19/2023)

Verohallinnon tiedonantopäätös (VH/5908/00.01.00/2024) 10 §

OIKAISUVAATIMUSOSOITUS

Tähän päätökseen tyytymätön asianosainen saa hakea siihen oikaisua elinvoimakeskukselta. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti.

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimuksessa, joka osoitetaan päätöksen tehneelle elinvoimakeskukselle, on ilmoitettava seuraavat asiat:

- vaatimuksen tekijän nimi ja tarvittavat yhteystiedot
- päätös, johon oikaisua haetaan, miltä kohdin päätökseen haetaan oikaisua, mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteilla oikaisua vaaditaan.

Jos vaatimuksen tekijän puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos oikaisuvaatimuksen laatijana on joku muu henkilö, oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja tarvittavat yhteystiedot.

Oikaisuvaatimuskirjelmän liitteet

Oikaisuvaatimuskirjelmään on liitettävä:

- päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- tiedoksisaantitodistus tai muu selvitys oikaisuvaatimuksen tekemiselle säädetyn määräajan alkamisen ajankohdasta
- asiamiehen valtakirja, mikäli asiamiehenä ei toimi asianajaja tai yleinen oikeusavustaja
- asiakirjat, joihin oikaisuvaatimuksen tekijä vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle

Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Ajan laskeminen alkaa tiedoksisaantipäivää seuraavasta päivästä. Tiedoksisaantipäivä lasketaan seuraavasti:

- Jos päätös on luovutettu asianomaiselle, asianomaisen asiamiehelle tai lähetille, tiedoksisaantipäivä ilmenee päätöksessä olevasta leimasta.
- Jos päätös on lähetetty postitse saantitodistusta vastaan, tiedoksisaantipäivä ilmenee saantitodistuksesta.
- Jos päätös on postitettu tavallisena kirjeenä, sen katsotaan tulleen tiedoksi seitsemäntenä päivänä postituspäivästä, jollei muuta ilmene.
- Jos päätös on toimitettu tiedoksi muulla tavalla jollekin muulle henkilölle kuin päätöksen saajalle (sijaistiedoksianto),

katsotaan päätöksen saajan saaneen päätöksen tiedoksi kolmantena päivänä tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä.

- Jos päätös tai kuulutus sen nähtävänä pitämisestä on julkaistu virallisessa lehdessä tai julkisella kuulutuksella ilmoitustaululla, katsotaan tiedoksisaannin tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä päivästä, jolloin kuulutus virallisessa lehdessä on julkaistu tai kuulutus pantu ilmoitustaululle.

- Jos päätös on annettu tiedoksi sähköisenä viestinä, muuten kuin todisteellisesti, päätös katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Oikaisuvaatimuskirjelmän toimittaminen

Oikaisuvaatimuksen voi toimittaa elinvoimakeskukselle henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse maksettuna postilähetyksenä tai sähköpostina. Oikaisuvaatimuskirjelmän lähettäminen tapahtuu lähettäjän vastuulla.

Oikaisuvaatimuksen on saavuttava viranomaiselle virka-aikana ennen 30 päivän määräajan päättymistä, jotta vaatimus voidaan tutkia. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, määräaika jatkuu kuitenkin vielä seuraavan arkipäivän virka-ajan päättymiseen.

Käsittelymaksu

Oikaisuvaatimukseen annettava päätös on maksuton.

Yhteystiedot

Sisä-Suomen elinvoimakeskus

Postiosoite: PL 40; 00072 ELINVOIMAKESKUS

Puhelinvaihte: 029 5036100

Sähköposti: kirjaamo.sisa-suomi@elinvoimakeskus.fi

WWW-sivut: www.elinvoimakeskus.fi/sisa-suomi